

ten laajat väestönsiirrot, valtion menojen paisuminen, joka lisäsi lainausta keskuspankista, sittemmin puolustusvoimien kotiuttaminen ja kotiin palaaville maksetut avustukset samaten kuin kesäkuusta alkaen levinnyt yleinen epävarmuuden tunne, mikä, niinkuin setelistön vaihtelut sotien

	^{31/12} 1943	^{31/3} 1944	^{30/6} 1944	^{30/9} 1944	^{31/12} 1944
	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk
Kultakassa	171.5	171.5	171.5	171.5	171.5
Ulkomaiset kirjeenvaihtajat	215.4	206.6	258.3	245.1	350.7
Ulkomaiset vekselit	2.7	5.3	15.2	24.5	24.9
Ulkomaan setelit ja korkoliput	1.2	1.4	0.9	4.2	3.8
Kotimaiset vekselit	17,189.3	17,020.5	16,296.5	19,082.6	19,905.9
Yhteensä	17,580.1	17,405.3	16,742.4	19,527.9	20,456.8

Suomen Pankin setelinantoon oikeuttavien varojen kokonaismäärä vaihteli tuntuvasti kertomusvuoden aikana, ensin alentuen ja sitten voimakkaasti nousten. Vuoden päättyessä näitä varoja oli 2,876.7 milj. markkaa eli 16.4 % enemmän kuin sen alkaessa. Lisäys oli siten melkoista suurempi kuin vuonna 1943, jolloin se oli 1,035.7 milj. markkaa vastaten 6.3 %, mutta pienempi kuin vuonna 1942. Lisäys johtui pääasiallisesti kotimaisten vekseli määrän kasvamisesta, mutta samaan suuntaan vaikuttivat myös valuuttavarasto sekä pieneltä osalta ulkomaiset vekselit ynnä ulkomaan setelit ja korkoliput.

Setelikate oli runsas koko kertomusvuoden ajan. Sen alkaessa kate oli 105.5 % vaadittaessa maksettavien sitoumusten kokonaismäärästä. Maaliskuussa katesuhde alkoi heiketä ja painui vähitellen 90.9 %:iin elokuun puolivälissä noustaksensa jälleen 99.4 %:iin vuoden päättyessä. Jos setelikatte määrää verrataan liikkeessä olevaan setelistöön, saadaan vielä edullisempi kuva katteen runsaudesta. Vuoden 1943 viimeisenä päivänä kate vastasi 162.4 % setelistöstä, mutta kertomusvuoden varrella suhdeluku vähitellen huononi ollen kuitenkin sen päättyessä niin runsas kuin 130.7 %.

Myös setelinantoreservi eli käyttämätön setelinanto-oikeus oli kertomusvuoden alkaessa runsas, 2,709.7 milj. markkaa, ja pysyi alkukuukausina korkealla tasolla. Keväällä ja kesällä se kuitenkin vähitellen

aikana ovat osoittaneet, on omansa johtamaan siihen, että kansalaiset pitävät tavalista suurempaa käteiskassaa.

Samalla kuin setelistö myös sellaisten varojen määrä, joita vastaan Suomen Pankilla on oikeus antaa seteleitä, on lisääntynyt. Tätä valaisee seuraava asetelma:

	^{31/12} 1943	^{31/3} 1944	^{30/6} 1944	^{30/9} 1944	^{31/12} 1944
	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk
Kultakassa	171.5	171.5	171.5	171.5	171.5
Ulkomaiset kirjeenvaihtajat	215.4	206.6	258.3	245.1	350.7
Ulkomaiset vekselit	2.7	5.3	15.2	24.5	24.9
Ulkomaan setelit ja korkoliput	1.2	1.4	0.9	4.2	3.8
Kotimaiset vekselit	17,189.3	17,020.5	16,296.5	19,082.6	19,905.9
Yhteensä	17,580.1	17,405.3	16,742.4	19,527.9	20,456.8

pieneni painuen elokuun 15 päivänä niin vähäiseen määrään kuin 20.3 milj. markkaan. Tämä oli kuitenkin ohimenevä tilanne, mutta syksyllä puheena oleva reservi kuitenkin pysyi paljon pienempänä kuin alkuvuodesta, vaihdellen 185.0 ja 733.1 milj. markan välillä. Vuoden lopussa setelinantoreservi taas lisääntyi, joten se joulukuun viimeisenä päivänä oli 1,676.8 milj. markkaa. Se oli silloin 1,032.9 milj. markkaa eli 38.1 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Myös verrattuna Suomen Pankin vaadittaessa maksettavien sitoumusten määrään seteli-reservi pieneni huomattavasti. Oltuaan kertomusvuoden alkaessa 16.3 % se elokuun puolivälissä painui 0.1 %:iin, mutta oli vuoden viimeisenä päivänä jälleen noussut 8.2 %:iin.

Seuraava asetelma valaisee tarkemmin Suomen Pankin setelinanto-oikeutta ja sen käyttöä viime vuoden viimeisenä päivänä verrattuna vastaavaan tilaan edellisen vuoden päättyessä.

Setelinanto-oikeus.

	^{1/12} 1943	^{31/12} 1944
	milj.mk	milj.mk
Kultakassa ja ulkomaiset valuutat	386.9	522.2
Lain mukaan joulukuun 13 päivältä 1939	17,193.2	19,934.6
Ohjesäännön 6 §:n mukaan	1,800.0	1,800.0
Setelinanto-oikeus	19,380.1	22,256.8

Käytetty määrä:

	^{31/12} 1943	^{31/12} 1944
	milj.mk	milj.mk
Liikkeessä olevat setelit	10,824.9	15,656.7
Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset ..	5,711.4	4,727.5
Myönnettyistä kassakreditteivä nostamatta oleva määrä	134.1	195.8
Käytetty setelinanto-oikeus	16,670.4	20,580.0

Setelinantoreservi:

	^{31/12} 1943	^{31/12} 1944
	milj.mk	milj.mk
Käytettävissä oleva ...	2,709.7	1,676.8
Käytetty määrä ja reservi	19,380.1	22,256.8

Pankin suhde valtioon.

Kertomusvuoden aikana Suomen Pankki on, niinkuin edellisinäkin sotavuosina, antanut valtiolle luottoa, jotta valtio voisi suorittaa sodankäynnin ja sodan muutenkin aiheuttamat suuret menot. Sodankäynnin kesän alussa kiihtyessä valtion luoton tarve keskuspankista, mikä vuonna 1943 tehokkaan finanssipolitiikan ansiosta oli pienempi kuin edellisinä sotavuosina, jälleen lisääntyi. Sodan seuraukset, ennen kaikkea väestönsiirrot, siirtoväestön huolto sekä sittemmin puolustusvoimien kotiuttaminen, aiheuttivat pitkin syksyä suuria kustannuksia, joiden peittämiseksi valtio lisäsi luottoaan keskuspankista. Vasta joulukuussa valtion menot alkoivat supistua, ja kun sille samalla kertyi runsaasti varoja veroista ja sotalainasta, se sai mahdollisuuden vähentää velkaansa Suomen Pankille.

Valtion luotonotto keskuspankista esiintyy ensi sijassa vekseliin diskonttaamisena. Kertomusvuoden alkaessa pankin salkussa oli valtionvekseliä 15,950 milj. markan arvosta. Tämä vekselimäärä väheni vuoden alkupuolella painuen kesäkuussa 14,850 miljoonaan, mutta sen jälkeen valtion lisääntynyt luoton tarve ilmeni vekselisalkun paisumisena. Marraskuun lopussa diskontattujen vekseliin yhteisarvo kohosi 18,250 milj. markkaan, mutta joulukuun viimeisellä viikolla se jälleen aleni, 17,750 miljoonaan. Kertomusvuoden varrella tapahtunut lisäys oli siten 1,800 milj. markkaa. Sen lisäksi valtio aika ajoin on melkoisin summin ylittänyt pano- ja ottotiliään, joka

suurimman osan vuotta oli tyhjänä. Ylitys oli suurin kesäkuun lopussa, jolloin se kohosi 786.4 milj. markkaan. Veronkantojen yhteydessä tili taas täytettiin. Kertomusvuoden päättyessä valtiolla pano- ja ottotilillään oli 221.9 milj. markan saaminen, joka siten oli lähes parisataa miljoonaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Valtion nettovelka Suomen Pankille, joka kertomusvuoden alkaessa oli 15,923.8 milj. markkaa, kohosi sen päättyessä 17,528.1 miljoonaan, joten lisäys oli 1,604.3 milj. markkaa eli 10.1 %.

Suomen Pankilla oli kertomusvuonna, niinkuin aikaisemminkin, hallussaan jonkin verran valtion obligatioita. Näitä ei kuitenkaan katsota valtiolle annetuksi luotoksi, vaan edustavat ne pankin kannalta pikeminkin sijoituksia tai ne on hankittu yleisölle myyntiä varten. Kertomusvuoden alkaessa pankin obligatiosalkussa oli valtion obligatioita 437.5 milj. markan arvosta; vuoden päättyessä näiden obligatioiden tilarvo oli alentunut 403.2 miljoonaan.

Ulkomaiset selvitystilät.

Ulkomainen selvitysliike jatkui vuonna 1944 aikaisemmin tehtyjen sopimusten puitteissa. Uusien sopimusten tekoon ei ollut aihetta. Ranskan ja Tanskan kanssa tehtyjä sopimuksia täydennettiin maksujen odotuksen helpottamiseksi lisäsopimuksin. Väli rauhansopimuksen solmimisesta asti selvitysliike on suurimmaksi osaksi ollut keskeytetty. Lokakuun 10 päivänä 1944 annetulla asetuksella siirrettiin Saksan ja Unkarin tilit Suomen valtion hallintaan. Suhteiden katkeaminen eräisiin maihin lakautti näiden maiden kanssa tehdyt sopimukset.

Vuoden 1944 ja kahden edellisen vuoden aikana suoritettiin selvitystileiltä viejille ja muille seuraavat määrät:

	1942	1943	1944
	milj.mk	milj.mk	milj.mk
Bulgaria	50.4	146.1	44.3
Espanja	47.7	54.4	28.3
Italia	425.9	378.4	22.6
Kroatia	—	8.3	51.9
Portugali	1.7	16.2	0.5
Ranska	191.3	196.3	101.9
Romania	0.5	50.6	49.9
Saksa	5,624.5	9,245.0	8,128.2
Hollanti	211.3	321.9	269.0

	1942 milj.mk	1943 milj.mk	1944 milj.mk
Belgia	173.8	258.1	141.9
Norja	99.7	120.3	83.1
Kenraalikuver- nementti ..	0.7	0.3	0.4
Slovakia	10.3	20.6	14.9
Sveitsi	75.4	69.0	34.9
Tanska	779.8	934.2	817.4
Turkki	31.1	13.6	0.1
Unkari	68.7	314.3	204.3
Yhteensä	7,792.8	12,147.6	9,993.6

Lisäksi tileiltä maksettujen palautusten määrä oli 152.5 milj. mk; vuonna 1943 palautuksia oli 71.9 milj. mk.

Näistä numeroista voidaan todeta clearing-liikkeen supistuneen edellisestä vuodesta, numeroiden kuitenkin huomattavasti ylittäessä aikaisempien vuosien luvut. Kertomusvuoden kehitys johtui suureksi osaksi suhteiden ja yhteyksien katkeamisesta useimpiin selvitysmaihin syyskuun alussa; vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana luvut olivat nimittäin ylimalkaan kasvaneet verrattuina vuoden 1943 saman ajan lukuihin. — Saksan erikoistililtä suoritettut maksut nousivat vuonna 1944 33.9 milj. markkaan, joten suoritusten yhteiseksi määräksi tulee 10,027.5 milj. markkaa. Vastaavat luvut vuosina 1943 ja 1942 olivat 12,202.2 ja 9,530.3 milj. markkaa.

Selvitystilien loppusaldo kertomusvuonna osoitti 2,365.5 milj. markan saatavaa Suomen hyväksi edellisen vuoden 1,410.0 miljoonan velkaa vastaan. Saksan erikoistilillä velka nousi vuoden lopussa 3,381.5 milj. markkaan, edellisen vuoden velkasaldon ollessa 2,293.0 miljoonaa. Vuoden 1944 nettovelaksi tulee siis 1,016.0 milj. markkaa. Vuoden 1944 luvut sisältävät nekin tilit, jotka luonteeltaan tulivat sulkutileiksi suhteiden ja yhteyksien katketessa eräisiin maihin (Belgia, Hollanti, Kroatia, Norja, Saksa, Slovakia ja Unkari).

Yksityiskompensatioihin kohdistuvia maksuja viejille kertyi kertomusvuonna yhteensä 56.0 milj. markkaa, joista 48.3 miljoonaa suoritettiin Suomen Pankissa pidentyiltä tileiltä.

Remburssit.

Kertomusvuoden alkupuolella remburssiliike oli vilkasta ylittäen vuoden 1943 ta-

son. Tämä johtui osaksi siitä, että myyjät vaativat remburssia saadakseen maksun suorituksen selvitystilille nopeammaksi, osaksi siitä, että sekä ostajat että myyjät kuljetusteiden epävarmuuden takia määrittelyt toimitusehdoista johtuvat vastuunsa remburssilla. Valtiollisen ratkaisukäanteen tapahduttua syyskuussa kauppayhteydet Saksaan ja sen kanssa yhteistoiminnassa olleisiin maihin katkesivat ja remburssiliikkeen tyrehtyi. Ainoastaan Ruotsista tapahtuvalle tuonnille on sen jälkeen avattu remburssija. Koko vuoden remburssiliike jäi siten pienemmäksi kuin edellisenä vuonna.

Tuontiremburssija avattiin kertomusvuoden aikana 2,118 määrältään 884.8 milj. markkaa vastaten 2,432 kappaletta määrältään 1,409.5 milj. markkaa vuonna 1943. Remburssit olivat siten keskimäärin pienemmät kuin edellisenä vuonna, mikä osoittaa, että remburssien käyttö oli ulotettu myös pieniin tavaralähetyksiin. Vuoden päättyessä avoinna olevien remburssien määrä oli 227.9 milj. markkaa, josta suurin osa oli jäätäneitä, vastaten 307.7 miljoonaa vuotta aikaisemmin.

Myös vientiremburssien osalta kertomusvuoden kokonaisliike oli suppeampi kuin edellisen vuoden. Uusia vientiremburssija avattiin vuoden aikana 443 määrältään 418.6 milj. markkaa vastaten 517 kappaletta ja 474.9 milj. markkaa vuonna 1943. Kertomusvuoden päättyessä avoinna olevien vientiremburssien arvo oli vain 16.7 milj. markkaa, kun vastaava määrä vuotta aikaisemmin oli ollut 58.3 miljoonaa.

Pankin tilinpäätös.

Edellä on käsitelty tärkeimpiä niistä kohdista, joissa Suomen Pankin asemassa tapahtui muutoksia kertomusvuoden aikana. Sen lisäksi on tarkastettava pankin omaisuus- ja tulostaseita yksityiskohtaisesti.

O m a i s u u s t a s e.

Suomen Pankin omaisuustaseen tärkeimmät erät kertomusvuoden samaten kuin lähinnä edellisen vuoden päättyessä näkyvät alla olevasta asetelmasta, joka siten an-

taa yleiskuvan vuoden aikana tapahtuneista muutoksista:

V a r a t:	^{31/12} 1943 milj.mk	^{31/12} 1944 milj.mk
Kultakassa	171.5	171.5
Ulkomaiset valuutat ..	215.4	350.7
Ulkomaiset vekselit ...	2.7	24.9
Ulkomaan rahan määrät raiset setelit ja kor- koliput	1.2	3.8
Diskontatut vekselit ..	17,189.3	19,855.9
Rediskontatut vekselit .	—	50.0
Hypoteekkilainat	29.7	19.0
Kassakreditivit	94.7	50.7
Ulkom. selvitystililtä ...	—	2,365.5
Suomen rahan määrät- raiset obligatiot	292.6	227.1
Ulkomaan rahan määrät- raiset obligatiot	292.6	227.1
Osakkeet	166.8	111.2
Pankkikiinteistö ja ka- lusto	32.0	32.0
Eri tilit	316.7	272.0
Yhteensä	18,948.2	23,942.4

V e l a t:

Liikkeessä olevat setelit	10,824.9	15,656.7
Valtion pano- ja otto- tili	26.2	221.9
Muut pano- ja ottotilit	710.8	721.5
Postivekselit	83.6	42.6
Ulkomaiset kirjeenvaihtaj- tajat	2,296.5	3,432.0
Ulkomaiset selvitystililtä	1,410.0	—
Eri tilit	1,184.3	309.4
Järjestelytili	—	1,015.2
Kasvaneet korot	29.4	38.5
Kantarahasto	1,250.0	1,250.0
Vararahasto	868.3	1,000.5
Pankkikiinteistöjen ja kalustojen arvo	32.0	32.0
Pankin voitto	232.2	222.1
Yhteensä	18,948.2	23,942.4

T u l o t:

	1943 mk	1944 mk
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	199,660,391: 75	187,796,747: 05
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta	72,347: 85	573: 75
Korot obligatioista	47,705,147: 80	44,327,969: 35
Osingot	4,598,770: 65	9,488,863: 20
Agiovoitto	1,329,897: 04	539,821: 51
Provisiot	42,957,686: 02	30,307,457: 24
Yhteensä	296,324,241: 11	272,461,432: 10

Edellä on jo käsitelty Suomen Pankin omaisuustaseen tärkeimpiä tilejä, sellaisia kuin kultakassaa, ulkomaisia valuuttoja ja velkoja, lainanantoa, valtion pano- ja ottotiliä, setelistöä sekä sen katetta. Muista tileistä on vielä syytä esittää seuraavaa.

Varojen puolella olevista muutoksista on mainittava, että obligatiotilit obligatioiden arvonnän ja niiden arvonalennusten johdosta alenivat melkoisesti. Markkamääräisten obligatioiden kirjattu arvo oli siten alentunut 27.5 milj. markkaa ja ulkomaan rahan määräisten arvo vielä enemmän eli 65.5 milj. markkaa. Myös osaketili supistui kertomusvuoden aikana. Vuoden alkupuolella myytiin jonkin verran pankin omistamia Enso-Gutzeit Oy:n osakkeita ja ennen tilinpäätöstä jäljellä olevien osakkeiden arvoa alennettiin tuntuvasti.

Velkojen puolella kiintyy huomio siihen, että on otettu käytäntöön uusi tili, järjestelytili. Tähän siirrettiin eri tileiltä erinäisiä varauksia ym. pankin omia varoja.

Suomen Pankin omat varat lisääntyivät tavallisten perusteiden mukaan. Kantarahasto pysyi muuttumattomasti 1,250.0 milj. markan määräisenä, mutta vararahasto oli kertomusvuoden päättyessä 132.2 milj. markkaa suurempi kuin sen alkaessa. Vararahastoon oli näet kertomusvuoden alussa siirretty puolet vuoden 1943 nettovoitosta eli mk 116,083,987: 98 sekä sittemmin eduskunnan päätöksestä edelleen se osa äsken mainitun vuoden voiton toisesta puoliskosta, joka ylitti valtion tuloarvioon merkityn erän Suomen Pankin voittovaroja, so. mk 16,083,987: 98. Vuoden 1944 päättyessä Suomen Pankin omien rahastojen arvo, vuosivoittoa mukaan lukemalla, oli siten kaikkiaan 2,282.5 milj. markkaa.

T u l o s t a s e.

Suomen Pankin tulostase vuodelta 1944 verrattuna vuoden 1943 vastaavaan taseeseen näkyvä seuraavasta asetelmasta:

Menot:	1943 mk	1944 mk
Palkat ja palkkiot	22,010,673: 25	25,593,902: 80
Eläkkeet ja avustukset	1,646,886: 75	1,782,703: 80
Pankkivaltuusmiesten palkkiot ja kulut ..	229,558: 80	267,014: 40
Haarakonttorien valvojen palkkiot	293,200: —	339,973: —
Setelipaino	5,516,785: 85	9,235,045: —
Kulut	4,965,153: 20	7,554,654: 50
Poistot	28,442,323: 25	1,958,375: 90
Koneiston ja kaluston tiliarvon alennus ..	1,051,684: 05	3,626,096: 70
Pankin voitto	232,167,975: 96	222,103,666: —
Yhteensä	296,324,241: 11	272,461,432: 10

Suomen Pankin kokonaistulot, jotka edellisinä vuosina olivat jatkuvasti lisääntyneet, vähenivät viime vuonna tuntuvasti eli 23.9 milj. markkaa, ja tulee sama suunta näkyviin useimmista tuloeristä. Vähennys johtui siitä, että pankin liikevaihto välirauhan solmiamisen jälkeen melkoisesti supistui. Korot kotimaisesta lainausliikkeestä vähenivät 11.9 milj. markkaa painuen 187.8 miljoonaan, mihin vähennykseen osaksi vaikutti valtion vekselien diskonttokoron alentaminen vuonna 1943. Todellinen korkotulo oli kertomusvuonna, niinkuin edellisinäkin vuosina, kirjattua tuloa suurempi. Koska sodan luomien epävakaiden olosuhteiden takia on asianmukaista kerätä aikanaan mahdollisesti tarvittavia varauksia, pidettiin viimekin vuonna tarpeellisenä siirtää osa korkovaroista varauksiin ja varojen alennuksiin. Obligatioista kertyi 3.4 milj. markkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna johtuen siitä, että korkeakorkoisten obligatioiden määrä kuoletusten kautta on vähentynyt ja että halpakorkoisia korvausobligatioita edelleen on pitänyt ottaa vastaan velan maksuksi. Edelleen on mainittava, että provisiotulot supistuivat 12.7 milj. markkaa, mihin vaikuttivat sekä selvitysettä remburssi liikkeen väheneminen. Myös agiovoitto ja korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta vähenivät. Ainoa tulo, jossa ilmeni nousua, oli osingoista saatu. Osinkotulot olivat näet 4.9 milj. markkaa suuremmat kuin edellisenä vuonna, mikä pääasiallisesti johtui siitä, että pankki tällä kertaa sai osinkoa Enso-Gutzeit Oy:n osakeista.

Huolimatta siitä, että Suomen Pankin liike kertomusvuoden loppupuolella tuntuvasti väheni, eivät palkkamenot enempää

kuin kulungitkaan supistuneet. Päävastoin palkkausmenot lisääntyivät 3.6 milj. markkaa, mikä pääasiallisesti aiheutui kalliinajan- sekä kalliinpaikanlisän suorittamisesta pankin toimihenkilöille sekä korvauksen maksamisesta menetetyistä vuosilomista. Samoin lisääntyivät eläkemenot ja erilaiset palkkiomenot. Varsin huomattava oli kulujen kokonaissumman sekä niinkään setelipainon kustannusten kasvaminen, edellinen 2.6, jälkimmäinen 3.7 milj. markkaa. Varsinaisten menojen summa oli siten 44.8 milj. markkaa ja 10.1 miljoonaa eli 29.2 % suurempi kuin vuonna 1943. Sen sijaan tehtiin kertomusvuoden päättyessä varsin vähän poistoja verrattuna edelliseen vuoteen. Poistoista oli pääosa pommitusvaurioiden korjauskustannuksia, yhteensä 1.8 milj. markkaa. Koneiston ja kaluston arvonalennuksiin sisältyi sekä tavannukainen, vuoden varrella hankitun kaluston kuolettaminen että erästä setelipainon tilaamaa konetta varten varattu summa.

Suomen Pankin nettovoitto vuodelta 1944 jäi kokonaistulojen pienetessä ja varsinaisten menojen kasvaessa jonkin verran pienemmäksi kuin lähinnä edellisinä vuosina. Nettovoitto oli 222.1 milj. markkaa eli 10.1 miljoonaa pienempi kuin vuonna 1943.

Nettovoiton viimeaikaista kehitystä valaisee seuraava lukusarja:

Vuonna	1939	102.5	miljoonaa	markkaa
”	1940	202.6	”	”
”	1941	212.4	”	”
”	1942	231.0	”	”
”	1943	232.2	”	”
”	1944	222,103,666: —	markkaa	

Ohjesäännön mukaan on nettovoitosta puolet, siis 111,051,833: — markkaa, siir-

retty vararahastoon, joka siten kuluvan vuoden ensimmäisessä viikkotilassa esiintyi 1,111.6 milj. markan suuruisena. Nettovoitosta on 100.0 milj. markkaa otettu huomioon valtion kuluvan vuoden tuloarviossa. Käyttämättä on toistaiseksi mainitun sum-

man yli nouseva osa vuoden nettovoiton toisesta puoliskosta eli 11.1 milj. markkaa. Pankkivaltuusmiehet ehdottavat, että nämä voittovarot, määrältään 11,051,833: — markkaa, siirrettäisiin pankin vararahastoon.

Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita.

Tilintarkastus.

Vuoden 1943 valtiopäivillä valitut tilintarkastajat, toimittaja Hugo Aattela, kunnallisneuvos Aleksanteri Fränti, maanviljelijä Kaapro Huittinen, maanviljelijä August Kuusisto ja kunnallisneuvos Kaapro Moilanen, toimittivat viime vuoden helmikuun 21 ja 25 päivien välisenä aikana pankin vuoden 1943 tilintarkastuksen. Tilintarkastajain lausunnon mukaisesti ja pankin ohjesäännön tätä koskevien säännösten nojalla pankkivaltuusmiehet myönsivät johtokunnalle vastuuvapauden pankin hallinnosta vuodelta 1943.

Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus.

Pankkivaltuusmiehet ovat vuoden aikana toimittaneet johtosääntönsä määräämän pankin lainausliikkeen ja muiden sijoitusten sekä valuuttakaupan tarkastuksen seuraavina aikoina: helmikuun 3, huhtikuun 27, kesäkuun 28, elokuun 30, lokakuun 20 ja joulukuun 5 päivänä.

Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastus.

a) Pääkonttorissa.

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat toimittaneet pääkonttorin kassojen, kassaholvien ja rahastojen sekä laina- ja vakuuskirjain ynnä panttien ja talletusten inventtauksen. Inventtauksessa ei havaittu aiheita muistutuksiin.

b) Haarakonttoreissa.

Pankkivaltuusmiehet ovat todenneet, että konttorien valvojat ovat suorittaneet haarakonttoreissa pankin johtosäännön 9 §:n 2. kohdassa määrätyt tarkastukset lukuun ottamatta muutamia Karjalassa sijainneiden konttorien kassantarkastuksia, jotka eräinä kesäkuukausina jäivät toimittamatta

syystä, että valvojilla ei ollut tilaisuutta matkustaa niille paikkakunnille, joille konttorit vallinneen sotatilanteen johdosta oli siirretty.

Sitäpaitsi on vuoden varrella tarkastettu kaikki haarakonttorit.

Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset rahastot.

Pankkivaltuusmiehet ovat hyväksyneet Längmanin ja Rosenbergin rahastojen sekä Elis Holmin hätäapurahaston tilit vuodelta 1943 ja lähettäneet jäljennökset tileistä pankkivaliokunnalle.

Eduskunnan kirjelmässään kesäkuun 12 päivältä 1941 antaman määräyksen mukaisesti tuli pankkivaltuusmiesten vuonna 1944 kokoontuvalle eduskunnalle tehdä ehdotus niiden korkovarojen jakamisesta, jotka silloin olivat käytettävissä Längmanin rahastossa Litt. B. Apurahojen oltua haettavina saapui pankkivaltuusmiehille 36 anomusta, minkä jälkeen pankkivaltuusmiehet pankkivaliokunnalle lähettämässään ehdotuksessa esittivät, että jakoa varten käytettävissä olleista 242,670 markasta 45 pennistä jaetaisiin 242,000 markkaa lähemmin luetelluille yhdistyksille, laitoksille ja seuroille. Sen jälkeen kun eduskunta, pankkivaliokunnan ehdotuksesta, oli tehnyt sanottujen korkovarojen jakamisesta päätöksensä sekä ilmoittanut siitä pankkivaltuusmiehille, suoritettiin apurahojen jako.

Johtokunta.

Pankkivaltuusmiesten esityksestä Tasavallan presidentti syyskuun 1 päivänä antamallaan avoimella kirjeellä myönsi Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajalle, lakitiedetten kandidaatti, varatuomari Johan Wilhelm Rangellille hänen pyytämänsä eron mainitusta puheenjohtajan virasta sanotusta syyskuun 1 päivästä lukien ja ni-

mitti hänet samalla avoinna olleeseen pankin johtokunnan jäsenen virkaan. Täten avoimeksi tulleeseen johtokunnan puheenjohtajan virkaan Tasavallan presidentti niinikään pankkivaltuusmiesten esityksestä nimitti avoimella kirjeellään entisen Tasavallan presidentin, lakitiedetten kandidaatti, varatuomari Risto Heikki Rytin mainitusta syyskuun 1 päivästä 1944 lukien.

Tultuaan kutsutuksi kansanhuoltoministeriksi johtokunnan jäsen professori Kalle Teodor Jutila nautti virkavapautta marraskuun 18 päivästä alkaen. Johtokunnan apujäseneksi siksi ajaksi, minkä pankinjohtaja Jutila ministerintehtäviensä vuoksi on estynyt hoitamasta virkaansa Suomen Pankissa, pankkivaltuusmiehet määräsivät johtokunnan esityksestä pankin osastopäällikön Carl Gustav Sundmanin.

Kokouksessaan lokakuun 20 päivänä pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä vahvistivat johtokunnalle uuden työjärjestyksen.

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi rahaolojen säännöstelemisestä.

Tehdystä pyynnöstä pankkivaltuusmiehet antoivat toukokuun 5 päivänä perustuslakivaliokunnalle lausuntonsa hallituksen esityksestä N:o 76 (1943 vp.) laiksi rahaolojen säännöstelemisestä. Lausunnossaan pankkivaltuusmiehet viitaten esittämiinsä perusteluihin ilmoittivat tullessa siihen tulokseen, että lakiesityksen tarkoittamat toimenpiteet eivät nykyoloissa johtaisi odotettuihin myönteisiin tuloksiin ja että siinä mainittujen valtuuksien myöntäminen ei näin ollen tällä kerralla olisi tarkoituksenmukaista. Tämän johdosta pankkivaltuusmiehet eivät katsoneet voivansa puoltaa kysymyksessä olevan lakiesityksen hyväksymistä.

Tilintarkastajain johtosäännön osittainen muuttaminen.

Suomen Pankin tilintarkastajain johtosäännön 5 §:n mukaan siinä muodossa, jonka eduskunta sanotulle pykälälle oli vahvistanut joulukuun 16 päivänä 1938, maksettiin pankin tilintarkastajille vuotuisena palkkiona 3,500 markkaa ja matkakulujen korvaus. Pitäen sodan aikana tapahtuneen hintatason nousun johdosta koh-

tuullisena, että sanottua palkkiota korotettiin, eduskunta pankkivaliokunnan esityksestä päätti helmikuun 22 päivänä muuttaa ja vahvistaa sanotun pykälän siten, että tilintarkastajille maksetaan vuotuisena palkkiona 5,000 markkaa ja matkakulujen korvaus.

Lakkautettuja konttoreita ja asioimistoja.

Viimekesäisten sotatoimien ja niitä seuranneeseen välirauhaan perustuvien alueuovutusten johdosta oli pankin Viipurin ja Sortavalan haarakonttorit siirretty pois varsinaisilta toimipaikoiltaan, ja koska niiden tehtäväksi silloin vallinneissa oloissa jäi melkein yksinomaan armeijan rahantarpeen tyydyttäminen, jatkoivat konttorit supistettua toimintaansa sellaisilla paikkakunnilla, jotka armeijan johto niiden sijaintipaikoiksi määräsi. Koska armeijan yksiköiden vähitellen hajotessa konttorien toiminta niiden silloisillakin sijaitsemispaikkakunnilla osoittautui tarpeettomaksi eikä myöskään ilmennyt olevan aiheita jatkaa niiden työskentelyä muuallakaan, pankkivaltuusmiehet, johtokunnan esityksestä ja saatuaan siihen valtioneuvoston suostumuksen, lakkauttivat sanotut konttorit. Samassa yhteydessä lakkautettiin myös ne tilapäiset konttorit ja asioimistot, jotka sodan aikana armeijan rahantarpeen tyydyttämistä varten oli perustettu rintamalinjojen läheisyyteen ja jotka armeijan huoltoelinten määräyksiä seuraten olivat siirtyneet paikkakunnalta toiselle.

Lakkautettuja ja perustettuja toimia.

Syksyllä vuonna 1943 pankkivaltuusmiehet olivat johtokunnan esityksestä päättäneet, että pankin tilasto- ja suhdannetutkimusosastot yhdistetään Suomen Pankin taloustieteelliseksi tutkimuslaitokseksi, jonka tehtäviin kuuluu valmistaa Suomen Pankin toimintaa ja maan yleistä taloudellista kehitystä valaisevia selvityksiä sekä suorittaa taloudellisia tutkimuksia ja muita pankin johtokunnan sille antamia tehtäviä. Koska osastojen yhdistäminen edellytti pankkiin perustettavaksi sellaisia toimia, joita ei mainittu pankin ohjesäännön 21 §:ssä, sellaisena kuin se oli joulukuun 22 päivänä 1938 annetussa laissa, ja koska toiselta puolen sanotussa pykälässä luetellut tilasto-

ja suhdannetutkimusosastojen toimet yhdistämisen tapahduttua voitiin lakkauttaa, aiheutti toimenpide, että ohjesäännön mainittua pykälää oli näissä suhteissa muutettava. Muutos aikaansaatiin lailla, jonka Tasavallan presidentti vahvisti joulukuun 3 päivänä 1943, ja tämän tapahduttua johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen, että pankkivaltuusmiehet maaliskuun 1 päivästä 1944 lukien päättäisivät lakkauttaa kaikki pankin palkkaussääntöön sisältyvät tilasto- ja suhdannetutkimusosastojen toimet sekä perustaa niiden sijaan taloustieteellisen tutkimuslaitoksen johtajan, kahden osastopäällikön, yhden vanhemman tutkijan, kahden nuoremman tutkijan, yhden vanhemman aktuaarin ja kahden nuoremman aktuaarin toimet. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen helmikuun 12 päivänä pitämässään kokouksessa. Samassa yhteydessä muutettiin myös taloustieteellistä tutkimuslaitosta varten yksi pääkonttorin nuoremman konttoriapulaisen toimi vanhemman konttoriapulaisen toimeksi.

Oulun haarakonttorin kassaliikkeen huomattavan laajentumisen johdosta johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen, että sanotussa konttorissa jo noin puolettoista vuoden ajan toiminut tilapäinen vaihtokassa vakinaistutettaisiin ja tätä varten konttoriin perustettaisiin yksi vaihtokassanhoitajattaren toimi tammikuun 1 päivästä 1945 lukien. Kokouksessaan joulukuun 15 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen.

Myönnettyt eläkkeet ja avustukset.

Pankkivaltuusmiehet ovat kuluneen vuoden aikana myöntäneet neljä eläkesäännön mukaista eläkettä ja kaksi vuotuista avustusta. Näiden yhteinen vuotuinen määrä on 154,720 markkaa.

Kalliista ajasta johtuvat lisäpalkkiot, menetettyjen vuosilomien korvaaminen ja ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaus.

Eduskunnan myönnettyä määrärahat kalliinajanlisien suorittamista varten valtion viran tai toimen haltijoille sekä valtion eläkkeennauttijoille vuonna 1944 johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen, että elinkustannusten nousun johdosta myös Suomen Pankin vakinaisille ja ylimääräi-

sille toimenhaltijoille sekä eläkkeen- ja avustuksennauttijoille myönnettäisiin sanottuna vuonna vastaavan suuruiset kalliinajanlisät. Kokouksessaan helmikuun 12 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen ja myönsivät johtokunnan käytettäväksi sanottuun tarkoitukseen vuoden 1944 aikana 1,980,000 markan suuruisen määrärahan. Kalliinajanlisät maksettiin taannehtivasti sanotun vuoden alusta lukien ja noudatettiin niiden suuruutta määrättäessä samoja periaatteita, joiden mukaan valtion maksamien kalliinajanlisien suuruus oli vahvistettu.

Kesäkuussa pankkivaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä johtokunta teki esityksen, että pankin sekä vakinaisille että ylimääräisille toimenhaltijoille ryhdyttäisiin heinäkuun 1 päivästä 1944 lähtien maksamaan kalliinajanlisää samojen periaatteiden mukaisesti kuin valtion viran tai toimen haltijat saavat sanottua palkanlisää. Kesäkuun 28 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen ja myönsivät tarkoitukseen vuoden jälkipuoliskolla käytettäväksi 550,000 markan suuruisen määrärahan.

Joulukuussa johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen, että Suomen Pankin vakinaisille ja ylimääräisille toimenhaltijoille maksettaisiin myös vuonna 1945 sekä kalliinajan- että kalliinajanlisää samojen periaatteiden mukaisesti kuin valtion viran tai toimen haltijoille ja Suomen Pankilta eläkettä tai avustusta nauttiville kalliinajanlisää samojen periaatteiden mukaisesti kuin valtion eläkkeennauttijat saavat mainittua lisää valtion varoista. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen ja myönsivät vuoden 1945 aikana kalliinajanlisien suorittamiseen käytettäväksi yhteensä 1,770,000 markan ja kalliinajanlisien suorittamiseen yhteensä 880,000 markan suuruiset määrärahat.

Poikkeuksellisten olojen vuoksi ei pankin toimenhaltijoille kuluneen vuoden aikana voitu järjestää kokonaisuudessaan heille kuuluvia vuosilomia, vaan sai osa heistä nauttia lomastaan ainoastaan puolet muiden jäädessä kokonaan ilman vuosilomaa. Tämän johdosta pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä myönsivät 610,000 markan suuruisen määrärahan käytettäväksi menetettyjen vuosilomien korvaamiseen siten, että kullekin lomansa tai osan siitä

menettäneelle maksettiin puolet hänelle saamatta jääneen vuosilomansa ajalta maksettavasta palkkauksesta. Mainittu korvausperiaate oli näin ollen sama, jonka mukaan valtion viran tai toimen haltijoille korvattiin heidän vuonna 1944 saamatta jääneet virkalomansa.

Kokouksessaan joulukuun 15 päivänä pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä myönsivät 5,300,000 markkaa käytettäväksi tarpeen mukaan pankin ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaamiseen vuonna 1945.

Osallistuminen kalliiosuojan rakentamiseen.

Kirjelmässään maaliskuun 8 päivältä johtokunta ilmoitti pankkivaltuusmiehille sota-ajan arkistokomitean tehneen valtioneuvostolle esityksen, että valtioneuvostoa varten rakennettaisiin valtioneuvoston tontin sekä osittain Rauhankadun alla olevaan kallioon pomminkestävä suojatila. Valtioneuvostossa oli esityksen johdosta herännyt ajatus laajentaa hanketta siten, että myös valtioneuvosto saisi samalla maanalaiset suojatilat, jotka yhdistettäisiin käytävällä valtioneuvoston linnaan. Asian tultua Suomen Pankin johtokunnan tietoon oli myös tämä epävirallisesti ilmoittanut opetusministeriölle, jonka alainen sanottu komitea on, että Suomen Pankkiin haluaisi osallistua suunniteltuun kalliiosuojaan, jolloin pääsy siihen olisi järjestettävä myös pankin rakennuksesta. Näissä puitteissa oli sittemmin rakennusyritystä varten laadittu alustavat suunnitelmat sekä kustannusarviolaskelmat, jotka johtokunta esitti pankkivaltuusmiehille pyytäen heidän suostumustaan siihen, että Suomen Pankki saisi osaltaan ryhtyä sanottuun yritykseen sekä määrätä edustajansa sitä varten muodostettavaan rakennustoimikuntaan. Kokouksessaan maaliskuun 15 päivänä pankkivaltuusmiehet antoivat pyydetyn suostumuksensa.

Alustavien suunnitelmien mukaan tulee kalliiosuojaan Suomen Pankille varattavaksi arkistotilaa, maanalainen toimistohuone holviseinien, erityinen osasto setelien painattamista varten rotatiokoneella, väestönsuoja sekä lisäksi tilaa keittiötä, ruokalaa ym. varten. Hankkeen kustannusarvion on laskettu nousevan noin 40 milj. markkaan, josta Suomen Pankin osalle tulee noin 10 milj. markkaa. Sitäpaitsi pankin tulee kus-

tantaa osuutensa lämmitys-, ilmanvaihto-, sähkö-, tiedoitus-, vesijohto- ym. yhteisistä laitteista. Käytännölliset rakennustyöt suoritetaan rakennushallituksen toimesta. Ne lisätilat, jotka Suomen Pankki täten saa, voidaan käyttää erityisesti arkisto- ja holvi-tarkoituksiin.

Haarakonttorien valvojat.

Pankin haarakonttorien valvojina ja näiden varamiehinä ovat vuonna 1945 pankkivaltuusmiesten päätöksen nojalla seuraavat henkilöt:

Hämeenlinnan konttori: valvojat kauppaneuvos Anders Gustaf Skogster ja kauppias Johan Verner Fredriksson sekä varamiehet tehtailija Kaarlo Edvard Kauppinen ja varatuomari Yrjö Jokiranta;

Joensuun konttori: valvojat fil. maisteri Yrjö Antero Kankaanrinta ja asianajaja, varatuomari Mauno Moilanen sekä varamiehet kaupunginjohtaja, fil. maisteri Armo Pyhälä ja kauppaneuvos Juhana Tarma;

Jyväskylän konttori: valvojat johtaja Kaarlo Vilhelm Laitila ja apteekkari Eugen Mansnerus sekä varamiehet lehtori Herman Hämäläinen ja poliisimestari, varatuomari Eino Ilmari Karpio;

Kotkan konttori: valvojat toimitusjohtaja Veikko Aleksander Cajander ja toimitusjohtaja, pormestari Hugo Gustaf Johannes Melart sekä varamiehet kauppaopilaitoksen rehtori, fil. maisteri Hugo Lenart Wennerstrand ja kaupunginsihteeri, hovioikeudenauskultantti Kustaa Ilmari Laaksonen;

Kuopion konttori: valvojat pormestari Alvar Hjalmar Mikael Hurta ja maanviljelysneuvos Niilo Ilmari Jokinen sekä varamiehet oikeusneuvosmies Gunnar Valdemar Hellén ja toimitusjohtaja Pekka Karttunen;

Lahden konttori: valvojat johtaja Väinö Tuompo ja rehtori, fil. maisteri Artturi Aukusti Tähtinen sekä varamiehet toimitusjohtaja Kaarle Ilmari Halme ja kaupunginjohtaja Olavi Ilmari Kajala;

Mikkelin konttori: valvojat kihlak. tuomari Erkki Veikko Kuokkanen ja kunnallisneuvosmies Otto Kinnunen sekä varamiehet johtaja Valter Pulkkinen ja toimitusjohtaja Asko Savolainen;

Oulun konttori: valvojat toimitusjohtaja Otto Alfons Karhi ja oikeuspormestari Karl Torsten Reinilä sekä varamiehet johtaja

Jalmari Kustaa Korkeakivi ja toimitusjohtaja, kauppaneuvos Aarne Toivonen;

Porin konttori: valvojat johtaja Toivo Henrik Rintala ja kaupunginjohtaja, fil. tohtori Frans Vihtori Härnä sekä varamiehet kauppias Juho Antti Airio ja johtaja Yrjö Nurmi;

Tampereen konttori: valvojat toimitusjohtaja, dipl. insinööri Erkki Niklas Salminen ja toimitusjohtaja Alpo Pesonen sekä varamiehet oikeuspormestari Lauri Talvia ja toimitusjohtaja, eversti Eric B:son Schauman;

Turun konttori: valvojat maanviljelysneuvos Arvi Samuli Kontu ja maaherra Frans Vilho Kyttä sekä varamiehet johtajat Juho Heikki Kurkela ja Aarne Laaksonen; sekä

Vaasan konttori: valvojat johtaja Lauri Aleksander Niinioja ja konsuli Johan Alfred Viklund sekä varamiehet johtaja Juho Viljam Vaahtoniemi ja verotarkastaja Toivo Verner Järvilehto.

Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat.

Pankkivaltuusmiehinä toimivat vuonna 1944 eduskunnan valitsijamiesten sanottuun tehtävään valitsevat seuraavat henkilöt:

Tanner, Väinö, toimitusjohtaja,
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä,

Helsingissä maaliskuun 9 päivänä 1945.

Hackzell, Antti, varatuomari,
Leppälä, Juhani, kunnallisneuvos,
Pekkala, Mauno, pääjohtaja,
v. Frenckell, Erik, dipl. insinööri,
Kilpi, Eino, päätoimittaja,
Pilppula, J. Erl., kunnallisneuvos,
Salmenoja, Pietari, sotataloudentarkastaja.

Näistä kolme ensiksi mainittua muodostivat suppeamman pankkivaltuuston. Puheenjohtajana toimi koko vuoden allekirjoittanut Tanner ja varapuheenjohtajana allekirjoittanut Vesterinen.

Pankin tilintarkastajiksi vuoden 1944 tilejä tarkastamaan eduskunnan valitsijamiehet valitsivat seuraavat henkilöt:

pienviljelijä *August Kuusisto,* hänen varamiehensä pienviljelijä *Jalmari Linna,* maanviljelijä *Kaapro Huittinen,* hänen varamiehensä kunnallisneuvos *Kalle Aukusti Lohi,*

kunnallisneuvos *Kaapro Moilanen,* hänen varamiehensä toimitusjohtaja *Teuvo Vallanne,*

toimittaja *Hugo Aattela,* hänen varamiehensä kivityömies *Tuomas Bryggari,* sekä

kunnallisneuvos *Aleksanteri Fränti,* hänen varamiehensä taloudenhoitaja *Paavo Saarinen.*

VÄINÖ TANNER.

Vihtori Vesterinen.
Erik v. Frenckell.

Juhani Leppälä.
Eino Kilpi.
P. Salmenoja.

Mauno Pekkala.
J. Erl. Pilppula.

Esko K. Leinonen.